

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานความโปร่งใส และเกณฑ์ชี้วัด ในการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่มีความเหมาะสม กับการบริหารราชการส่วนกลาง และเพื่อพัฒนารูปแบบของการใช้ตัวชี้วัด วิธีการ และเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐให้เกิดความโปร่งใส และสอดคล้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังทำการวิจัยเพื่อหาผลในการสนับสนุน และผลักดัน ให้การปฏิบัติการตามกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเปิดเผย และการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ และตรวจสอบ การใช้อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ประเภทเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้แทนของหน่วยงานระดับกระทรวง รัฐวิสาหกิจ และองค์กรอิสระของรัฐ จำนวน 30 หน่วยงาน โดยทำการสัมภาษณ์หน่วยงานละ 1 คน และใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) โดยทำการสนทนากลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 เขตๆ ละ 20 คน ได้แก่ เขตดินแดง เขตวัฒนา และเขตลาดกระบัง เมื่อได้ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยดังกล่าวไปประกอบกับการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมสมองของคณะผู้วิจัยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ไปพัฒนาเพื่อทำเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัด วิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมินความโปร่งใส โดยเก็บจากกลุ่มข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานระดับกรม จำนวน 62 หน่วย รวมทั้งสิ้น 496 คน โดยผลวิจัยที่ได้สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือการกระทำใดๆของภาครัฐที่ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผย เป็นธรรม และเสมอภาค สามารถตรวจสอบได้ ชี้แจงอธิบายได้เมื่อมีข้อสงสัย การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า สามารถตอบสนองความต้องการ

ของประชาชนได้อย่างแท้จริง บุคลากรของรัฐมีจิตสำนึกที่ดี มีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ในขณะที่หน่วยงานต้องมีการวางระบบป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบโดยชัดเจน และมีประสิทธิภาพ มีการเตรียมพร้อมข้อมูลสำหรับบริการประชาชน และมีการวางระบบกลไก/ช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้อย่างมีข้อจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้ มีการวางระบบการตรวจสอบที่น่าเชื่อถือ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐได้ และในประการสุดท้าย ผู้นำองค์กรของรัฐต้องยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมในตนเอง

2. การประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารงาน ด้านการให้บริการประชาชน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ด้านการเปิดเผย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และ ด้านการปฏิบัติงานตามจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. การประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐตามองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มการประเมิน ได้แก่ การประเมินความโปร่งใสเชิงโครงสร้าง การประเมินความโปร่งใสเชิงปฏิบัติ และการประเมินเชิงจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติงาน

คณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรมีการนำแบบประเมินที่ได้การผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินจริง แล้วนำผลจากการประเมินที่ได้มาใช้ในการพัฒนาแบบประเมินดังกล่าวให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม

The objective of this research is to build and develop an appropriate form for evaluating transparency indicators of government organization regarding the context of Thai society and culture. This research also support and encourage government organization to practice regarding the information act more efficiently.

The data are collected from three research tools: In-Depth interview is used to collect data from 30 representatives of the ministries, state enterprises, public organization, and independent public agencies; Focus group discussion is applied to collect data from 60 leaders in three communities in Bangkok i.e. Din Daeng, Wattana, and Ladkrabang. The finding from both two methods is analyzed and is developed to questionnaire for surveying 496 samples from 62 government departments. The result:

1. "Transparency of government organization" means the practice of government organization that must be openly and fairly accountable, explainable, and responsible to public demand. Government officers must have their moral and ethics meanwhile organization must have effective corruption control system. Government organization must provide information to serve the public that must be most easily to access. It must have credible accountability system and give an opportunity for public to participate in policy set up, management, and evaluation. In addition, the leader of government organization must have moral and honesty in the sense of transparency mind.

2. The evaluation of transparency indicators is composed of 8 components i.e. purchasing procurement, management, public service, human resources management, budgeting, accountability and evaluation, public information, and moral and code of ethics.

3. The 8 components of the transparency evaluation can generate to 3 groups i.e. structured transparency evaluation, practical transparency evaluation, and individual mental transparency evaluation.

Researchers suggest that government organization should actually use this form to evaluate the transparency of their organization. Then they should develop and make this evaluation form up to date regarding the current situation.